

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้าน ไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์จังหวัดนครนายก

The Development of Health Tourism in Ornamental Plant Village Khleng 15, Ongkharak District, Nakhon Nayak Province

พัชรภรณ์ ไชยสังข์* พิมอร แก้วแดง รัชพร ศรีเดช วรางคณา วงศ์อู๋
Phatcharaphan Chaiyasung* Pim-on Kaewdang Rutshaporn Sridet Warangkana Wong-oui
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย 12110
Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathumthani Thailand 12110

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และเจ้าของกิจการที่มีร้านค้าในพื้นที่คลอง 15 ที่สนใจการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรวมจำนวน 50 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ เครื่องมือวิจัยในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่วนที่ 2 แบบวัดทักษะการจัดการกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่วนที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 3) โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ Paired t – test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีกิจกรรมการจัดทำเครื่องดื่มน้ำสมุนไพรและต้นไม้สมุนไพรแต่ยังไม่มีการจัดเป็นรูปแบบชัดเจน 2) ต้นแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 1 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวทางเรือมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และ 3) ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ และทักษะการจัดรูปแบบจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ผลความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.07, SD= 0.702)

ข้อเสนอแนะการพัฒนาควรเลือกรูปแบบการจัดการโดยชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้พัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, พื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

Abstract

This research and development aim to develop health tourism in Ornamental plant village Khlóng 15, Nakhon Nayak Province. The sample group is including community leaders, public health volunteers, and business owners who have shops in Khlóng 15 and are interested in managing health tourism sites total 50 participants. Purposive sampling was used to select the sample according to the criteria. The research tools for data collection were 1) The questionnaire is divided into 3 parts were, Part 1: a health tourism knowledge test, Part 2: a skill assessment form for organizing activities to be a tourist attraction, Part 2: a questionnaire for the satisfaction of community leaders in participating in the activities, 2) an in-depth interview form management of health tourism, 3) a program for developing community leaders' potential in organizing a health tourism. Quantitative data analysis using percentage, mean, standard deviation statistics, and paired t-test by setting the significance level at 0.5. Qualitative data were analyzed by the content analysis method. The research tools were 1) a program for developing community leaders' potential in organizing a health tourism, 2) a health tourism knowledge test, 3) a skill assessment form for organizing activities to be a tourist attraction, 4) a questionnaire for the satisfaction of community leaders in participating in the activities, and 5) an in-depth interview form management of health tourism. Quantitative data analysis using percentage, mean, standard deviation statistics, and paired t-test by setting the significance level at 0.5. Qualitative data were analyzed by the content analysis method. The research results were found: 1) The health tourism model in Ornamental plant village Khlóng 15 has activities to produce healthy drinks, herbal water, and a herb plant, but it is not yet clearly categorized into a model, and 2) There is prototype one health tourism route, which is a one-day round-trip boat tour with health promotion activities. In addition, 3) after engagement in the program of developed community leaders' potential in organizing health tourism sites, the sample group had knowledge and skills in organizing activities for a health tourism attraction statistically significantly higher than before ($p < .05$). Furthermore, the overall satisfaction of the participants in the project was at a high level (Mean = 4.07, SD = 0.702).

Suggestion: Development should choose a community-based management model so that the community can develop activities that are appropriate to the community's context, To achieve sustainable development at the community level.

Keywords: health tourism, Ornamental plant village Khlóng 15

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากกระแสความใส่ใจในด้านสุขภาพของคนในปัจจุบัน ทำให้บุคคลสนใจที่จะทำกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อน ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพ เศรษฐกิจเชิงสุขภาพของโลก (Global wellness economy) สามารถสร้างรายได้ในตลาดโลกโดยมีมูลค่าประมาณ 124 ล้านล้านบาท ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมรวมของประเทศไทย 9,000 เท่า (Growth

domestic product :GDP) นอกจากนี้อัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของโลกในปี 2017 ได้เติบโตขึ้นจากปี 2016 ร้อยละ 10.6 และยังคงมีแนวโน้มที่จะเติบโตยิ่งขึ้น¹

หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เมืองกรุงเทพฯ ปัจจุบันได้พัฒนาปรับเปลี่ยนท้องทุ่งนาให้เป็นแปลงปลูกไม้ดอกไม้ประดับ² และขยายขยายพื้นที่ปลูกจนพื้นที่สองฟากฝั่งถนนคลอง 15 หนาแน่นด้วยพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด จุดเด่นของหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภองครักษ์

จังหวัดนครนายก คือ เป็นที่รวบรวมพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ
หลากชนิดนานาพรรณ ซึ่งนับว่าเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่ใหญ่
ที่สุดในประเทศ ตลอดจนมีแหล่งน้ำธรรมชาติและที่มนุษย์
สร้างขึ้น จนทำให้เกิดความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว
จากการสำรวจนำร่องพบว่า มีผู้คนเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวน
มากต่อสัปดาห์ มีเงินทุนหมุนเวียนนับร้อยล้านบาทต่อเดือน
เป็นแหล่งรวบรวมผู้ซื้อผู้ขายต้นไม้ที่ใหญ่ที่สุดในเขตกรุงเทพ
ปริมณฑล และต่างจังหวัด อีกทั้งได้รับการส่งเสริมให้เป็น
สถานที่ท่องเที่ยว ในอนาคตยังมีแนวโน้มเป็นแหล่งที่มีผู้
ประกอบการค้าและผู้ซื้อสินค้าให้ความนิยมไม่น้อยกว่าที่ใด
ในประเทศ³

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและ
การศึกษาที่ผ่านมา ด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยมีภาพ
ลักษณ์ ที่โดดเด่น คือธรรมชาติทำให้เกิดการท่องเที่ยวด้าน
การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Tourism) และความมีชื่อเสียง
ด้านการบริการสุขภาพและการแพทย์ ทำให้เกิดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ⁴ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว
ที่สวยงามทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีแรงจูงใจ
เพื่อบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพและส่งเสริมสุขภาพ ควบคู่กับ
การทำกิจกรรมส่งเสริมหรือบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ
การมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าเอาภูมิปัญญาไทยด้านการดูแลสุขภาพ
แบบดั้งเดิมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการบริการ เช่น การนวดไทย การดอกเส้น การประคบหรืออบสมุนไพรไทย
การรับประทานสมุนไพรไทย แหล่งท่องเที่ยวเชิงส่งเสริม
สุขภาพหลายแห่งยังมีการให้บริการแบบครบวงจร ตั้งแต่การ
บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ การนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
การบริการอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ การบริการกิจกรรม
การผ่อนคลายสุขภาพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชาวบ้านและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังมีการบริการที่เป็นมิตร มีอัธยาศัย
ไมตรี มีน้ำใจ มีความเป็นไทย (Thainess) และมีการต้อนรับที่
อบอุ่น (Hospitality) ที่ดี⁵

ผู้วิจัยมองเห็นประโยชน์และความยั่งยืนที่จะเกิด
กับชุมชนหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายกจากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
(Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพ¹
และแนวทางเพิ่มศักยภาพของชุมชน (community potential)
นำมาใช้ในการจัดกิจกรรม 1) เครื่องดื่มสุขภาพน้ำ
ดื่มสมุนไพร 2) ศูนย์สปาและรีสอร์ทบ้านดิน และ 3) ออกแบบ
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งตั้งอยู่ที่ตลาดไม้ดอกไม้

ประดับที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่ ถนนรังสิต-องครักษ์
(คลอง 15) หรือถนน ทล.305 ต.คลองใหญ่ อ.องครักษ์
จ.นครนายก สถานที่แห่งนี้ถูกจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงเกษตรที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว Unseen
Thailand ประจำจังหวัดนครนายกโดยกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา⁶ การพัฒนาคนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
ด้านการเกษตรอาหารด้วยการแปรรูป พัฒนาระบบการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย
รวมถึงสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ
กิจกรรมที่พัฒนาขึ้นภายในการดำเนินงานของโครงการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้าน
ไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
เป็นอย่างไร
2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโปรแกรม
การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร
3. ด้านความรู้เกี่ยวกับด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
และทักษะการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
หลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
ในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายก
2. เพื่อออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
และโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
3. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับด้านท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ และทักษะการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพ ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15
อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

สมมติฐานการวิจัย

1. หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายกมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
2. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
3. หลังการเข้าร่วมโปรแกรมผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความรู้เกี่ยวกับด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทักษะการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

วิธีการดำเนินการวิจัย

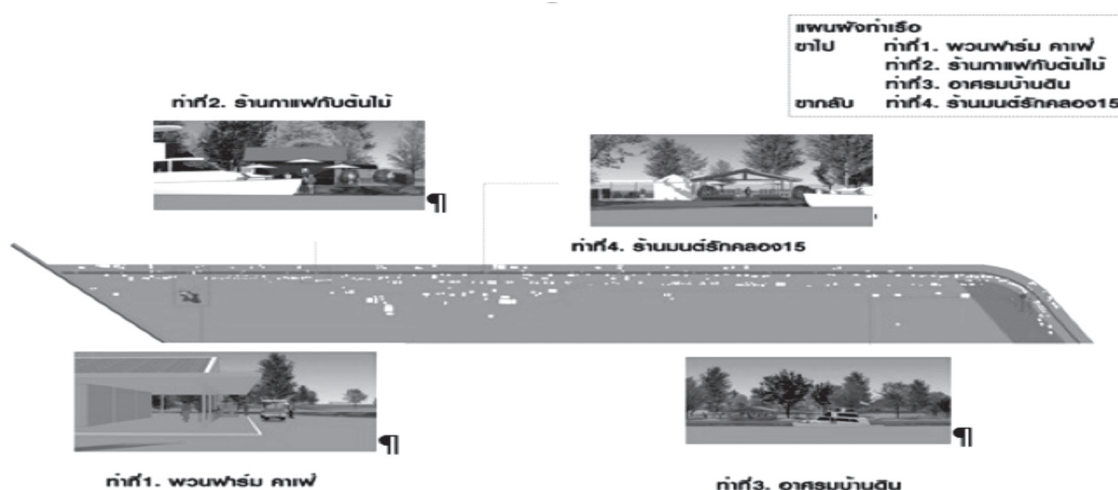
การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ทำการศึกษาในชุมชนหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

การดำเนินงานการวิจัยและพัฒนาในครั้งนี้ดำเนินงานตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา⁷ 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา⁸ การเตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการวิจัยเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการบันทึกข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แนวคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการ

ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด 1) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร และ 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร ร่วมกับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 2 พัฒนาออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ด้วยแบบสนทนากลุ่ม (Focus group)⁹ ใน 2 ประเด็น คือ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กับผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบกิจการริมคลอง 15 เพื่อวางแผนออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

2.1 การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก ชัดความสามารถในการรองรับของพื้นที่มีขีดจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางเรือจะสามารถแก้ปัญหาการจราจรติดขัด ได้เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวัฒนธรรมวิถีคลองหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

2.2 พัฒนาโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เริ่มจากการวางแผนการวิจัยและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นแนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพ¹ และแนวทางเพิ่มศักยภาพของชุมชน (community potential)¹⁰ เพื่อมาประยุกต์เป็นกรอบเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดพัฒนาโปรแกรม⁷ กำหนดโครงสร้างกิจกรรมตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกต่อการส่งเสริมและ

รักษาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพิ่มเติมความรู้ ความสามารถ และความพร้อมของประชาชนในชุมชน ด้านบริหารจัดการด้านการพึ่งตนเอง การพัฒนาตนเองรู้จักและเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนอย่างถ่องแท้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวัฒนธรรมวิถีคลองมีกิจกรรม 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 2) กิจกรรมฝึกทักษะปฏิบัติการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ 3) กิจกรรมนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมที่จะไปจัดในชุมชน ใช้เวลา 5 สัปดาห์ รวม 5 ชั่วโมงดังนี้

ขั้นตอน	กิจกรรม
กิจกรรมที่ 1 การฝึกอบรมให้ความรู้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสร้างความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และหาวิธีปรับปรุงชุมชนและร้านค้าในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ใช้เวลารวม 1 ชั่วโมง	1.1 การสร้างสัมพันธภาพด้วยกระบวนการกลุ่ม และส่งเสริมความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) พิจารณาทางเลือกในการจัดการปรับปรุงร้านค้าให้มีเอกลักษณ์และส่งเสริมในการดูแลสุขภาพนักท่องเที่ยว ใช้เวลา 35 นาที 1.2 ให้ตัดสินใจเลือกแนวทางการจัดการร้านค้าตนเอง และจัดพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 เป็นที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ใช้เวลา 15 นาที 1.3 มีอาจารย์ประจำกลุ่ม ส่งเสริมและแนะนำความรู้ที่ถูกต้อง ใช้เวลา 10 นาที
กิจกรรมที่ 2 ฝึกทักษะปฏิบัติการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการทดลองปฏิบัติการคิดรูปแบบเว็บไซต์ พัฒนาตนเองในด้านแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในปัจจุบัน และฝึกคิดรูปแบบในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพส่งเสริมทักษะจัดกิจกรรมในชุมชนของผู้เข้าอบรม ใช้เวลารวม 2 ชั่วโมง	2.1 แนะนำการพัฒนาการนำเอาประโยชน์ของเทคโนโลยีมาใช้ เช่น Social Network (สังคมออนไลน์) Mobile Application ในการสร้างเว็บไซต์ให้ใช้งานง่ายและน่าดึงดูดมากขึ้น โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ใช้เวลา 50 นาที 2.2 แนะนำแนวทางการดูแลนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ใช้เวลา 30 นาที 2.3 แนะนำการคิดรูปแบบในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ใช้เวลา 30 นาที 2.4 อาจารย์ประจำกลุ่มให้คำปรึกษาและชี้แนะการคิดรูปแบบกิจกรรม ใช้เวลา 10 นาที
กิจกรรมที่ 3 นำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมที่จะไปจัดในชุมชนร้านค้าของผู้ประกอบการร้านค้า ผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ด้านการจัดการจุดพักการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ใช้เวลารวม 2 ชั่วโมง	3.1 จัดเวทีการนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวัฒนธรรมวิถีคลองผู้เข้าอบรมคิดขึ้น เพื่อนำไปจัดที่ชุมชนของตนเอง ใช้เวลา 90 นาที 3.2 อาจารย์ประจำกลุ่มให้คำปรึกษาและชี้แนะการนำเสนอ กิจกรรม พร้อมทั้งบอกทางในการแก้ไขกิจกรรมที่ผู้นำชุมชนนำเสนอใช้เวลา 30 นาที

นำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโปรแกรม
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้
ประดับคลอง 15 ส่งตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ความครอบคลุม
ถูกต้องเหมาะสม และประเมินความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา
ในแต่ละกิจกรรมและวัตถุประสงค์ เท่ากับ 0.98 และนำแนวทาง
การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และโปรแกรมพัฒนา
ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วนำไปศึกษานำร่อง (Pilot Study)
กับผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบ
กิจการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 10 คน เพื่อทดสอบความครอบคลุม
ของกิจกรรมในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้
ดอกไม้ประดับคลอง 15 ที่จะใช้ในการสอนและทดลอง

ระยะที่ 3 ขั้นตอนทดลองใช้สอโปรแกรมการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15
ที่ใช้เส้นทางท่องเที่ยวที่ออกแบบมาจากระยะที่ 2

ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ผ่านการทดลองไปทดลองใช้กับ
ผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบ
กิจการ ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2565

ระยะที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจการเข้าร่วม
โปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้
ดอกไม้ประดับคลอง 15 หลังสิ้นสุดโปรแกรมกิจกรรม 5 สัปดาห์
แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปวิเคราะห์
ข้อมูลทางสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้นำชุมชน 12 คน อาสาสมัคร
สาธารณสุข 8 คน และประชาชนที่สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
30 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ริมคลองหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ
คลอง 15 รวมทั้งสิ้น 50 คน

การวิจัยนี้คำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรม
G*Power ทดสอบตระกูล t-test กำหนดขนาดอิทธิพลเท่ากับ
.50 ความน่าจะเป็นความคลาดเคลื่อนในการทดสอบประเภท
ที่หนึ่ง (α) เท่ากับ .05 อำนาจการทดสอบ ($1 - \beta$) เท่ากับ 0.95
(Df = 44) ผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างกลุ่มเท่ากับ 45
และเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญหาย
ของข้อมูลทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 50 คน¹¹ ผู้วิจัยคัดกรองกลุ่ม
ตัวอย่างที่คุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข
และเจ้าของกิจการที่มีร้านในคลอง 15 ที่สนใจในการเข้าร่วม
กิจกรรม “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้าน

ไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15” การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง
แบบเฉพาะเจาะจงโดยมีป้ายประชาสัมพันธ์ (ทางออนไลน์)
ที่เว็บไซต์ของชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในตำบล
และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
(Purposive Sampling) พิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก
(Inclusions Criteria) 1) ยินดีสมัครใจ และเต็มใจในการเข้า
ร่วมการวิจัย โดยลงนามในเอกสารยินยอมด้วยความสมัครใจ
(Informed Consent Form) 2) เข้าร่วมร่วมกิจกรรม
“การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้
ประดับคลอง 15” ครบทุกครั้ง 3) มีสุขภาพดี ไม่มีโรคประจำ
ตัว และ 4) อ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้ และเกณฑ์
การคัดออก (Exclusions Criteria) 1) มีปัญหาสุขภาพ หรือ
อาการเจ็บป่วย ที่ต้องรับการรักษา ระหว่างการเข้าร่วมการวิจัย
และ 2) เข้าร่วมการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
วัฒนธรรมวิถีคลอง หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15
ไม่ครบทุกครั้ง

3.2 ดำเนินการทดลองใช้ตามที่พัฒนาจากแนวคิด
ทฤษฎีการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพ¹ และแนวทาง
เพิ่มศักยภาพของชุมชน (Community potential)¹⁰

3.2.1 กำหนดให้กลุ่มทดลองได้รับประเมินด้วย
แบบทดสอบวัดความรู้ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แบบวัด
ทักษะการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ

3.2.2 มีการดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม
ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญดำเนินกิจกรรม กลุ่มละ 10 คน จำนวน
3 ครั้ง รวมทั้งหมด 5 กิจกรรม เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ณ สหกรณ์
ออมทรัพย์ และรีสอร์ทบ้านดิน ที่อยู่ในชุมชน และประเมินด้วย
เครื่องมือชุดเดียวกันเพิ่มความพึงพอใจของผู้นำชุมชน
ในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัด
แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องการจัดการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ผู้วิจัยสร้าง
แนวคำถามซึ่งพัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง
การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ⁶ จากนั้นนำแนวคำถามไปให้ผู้ทรง
คุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สถาปัตยกรรมศาสตร์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว
และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งทีในแต่ละคนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อช่วยให้นักวิจัยสามารถวิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ สัมภาษณ์จำนวน 12 คน ซึ่งได้ทำการสัมภาษณ์จนข้อมูลมีความอิ่มตัว¹⁴

2. แบบทดสอบวัดความรู้ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดความรู้การจัดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ¹³ เป็นคำถามให้เลือกตอบ (Multiple Choice Item) 4 ตัวเลือก จะมีข้อถูกเพียงข้อเดียว ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0

3. แบบวัดทักษะการจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินการจัดกิจกรรมรูปแบบการจัดท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ⁷ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อวัดทักษะการจัดกิจกรรมของประชาชนการจัดกิจกรรมจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาของข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

4. แบบประเมินความพึงพอใจของผู้นำชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวัฒนธรรมวิถีคลองหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ผู้วิจัยปรับจากแบบประเมินความพึงพอใจการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ⁵

การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ปรับเนื้อหาของข้อความให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา (CVI) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้เท่ากับ 0.98 นำไปปรับปรุงแก้ไข นำไปตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้กับผู้นำชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยแบบทดสอบด้านความรู้ใช้ (KR-20) ได้เท่ากับ 0.94 ส่วนด้านทักษะการจัดกิจกรรมใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.90

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยนำเสนอโครงการวิจัยได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (COA No.07 RMUTT_REC No.Exp 07/65 วันที่ได้รับการรับรอง 2 มีนาคม 2565) มีเอกสารชี้แจงข้อมูลรายละเอียดของโครงการ การให้สิทธิ์ถอนตัวหรือยุติการเข้าร่วมโครงการ และการรักษาความลับส่วนบุคคลโดย

นำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ผู้เข้าร่วมการวิจัยลงนามในใบยินยอม จึงดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป และ ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. เปรียบเทียบคะแนนความรู้ และทักษะการจัดกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ก่อนทดลอง หลังทดลอง โดยการทดสอบค่าที (Paired t-test) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ ($p < .05$)

ผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปในพื้นที่วิเคราะห์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และกิจกรรมเชิงสุขภาพจาก ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และเจ้าของกิจการที่มีร้านในคลอง 15 จำนวน 12 ราย ได้ 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ประเด็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่บอกว่าที่ตั้งอยู่ไม่ไกลและหาง่ายเดินทางสะดวก มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการเดินทางเพียงพอ เห็นด้วยที่จะจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อเพิ่มนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น แต่ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่มีขีดจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางเรือจะสามารถแก้ปัญหาการจราจรติดขัดได้ดี 2) ประเด็นเกี่ยวกับด้านคุณภาพของการบริการ การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวิถีคลอง ผู้ประกอบกิจการขาดความชำนาญด้านการดูแลและต้อนรับนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องมีการจัดการและวางแผนอย่างเป็นระบบ สรรหาบุคลากรที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเข้ามาพูดคุยและให้ความรู้กับผู้นำชุมชน ประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ 3) ประเด็นการพัฒนาร้านค้าและผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่เจริญเติบโต ผู้ประกอบการในพื้นที่ต้องมีการพัฒนาโดยเฉพาะด้านการบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจ ซึ่งเดิมในชุมชนจะมีกิจกรรม การแปรรูปเครื่องดื่มสุขภาพน้ำดื่มสมุนไพร การแต่งต้นไม้สมุนไพรต่างๆ แต่ไม่รูปแบบที่เป็นรูปธรรม

2. ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ประกอบด้วย 1) จากการสำรวจศักยภาพของสถานที่ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการและสิ่งแวดล้อม รวมถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนและสิ่งแวดล้อมพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพความพร้อม ซึ่งเน้นกิจกรรมเชิงสนับสนุน ส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) สอดคล้องตามนิยาม และการแบ่งประเภทการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของงานวิจัย คือ แห่งท่องเที่ยวประเภทสปา และการนวดสุขภาพ ประเภทผลิตภัณฑ์สุขภาพสมุนไพร ประเภทสถานออกกำลังกาย ชีวจักรยาน พายเรือ เดินป่า 2) การจัดเส้นทางและชุดรูปแบบกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เนื่องจากขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่มีขีดจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางเรือจะสามารถแก้ปัญหาการจราจรติดขัดได้ดี การออกแบบกิจกรรมจึงเป็นการเดินทางทางเรือ และมีกิจกรรมตามทำเรือ 4 ทำเรือ ระยะทางไป-กลับ 20 กิโลเมตร ใช้เวลา 1 วัน ดังนี้

ทำเรือที่ 1 เริ่มต้นกันที่ร้านพวน ฟาร์มคาเฟ่ นัคนักท่องเที่ยว 9.00 น. ตรวจ ATK แจกเจลแอลกอฮอล์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แจกเสื้อชูชีพที่ตัดเย็บจากผ้าฝ้ายอมจากสีธรรมชาติ เพื่อรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวและดึงดูดให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปโพสต์ลงโซเชียลด้วยความแปลกตาของสีสันทันจากผ้าฝ้ายอมเป็นการโปรโมทแหล่งท่องเที่ยวไปในตัว

ทำเรือที่ 2 นั่งเรือชมต้นไม้ตามฝั่งคลอง สุดอากาศยามเช้าที่สดชื่น ฟังไกด์บรรยายรายการที่จะท่องเที่ยวในวันนี้ เล่นเกมแจกรางวัลด้วยต้นไม้ที่ดีต่อสุขภาพ เช่น ว่านหางจระเข้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทักษะการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเข้าร่วม โปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 (n = 50 คน)

ตัวแปร/ระยะ	M	SD	t	P-value
ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ				
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	6.38	1.905	-8.833	0.000
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	8.58	1.247		
ทักษะการจัดกิจกรรมเชิงสุขภาพ				
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	57.00	13.39	-3.495	0.001
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	63.78	9.412		

เปปเปอร์มิน และขึ้นรับประทานอาหารเช้าที่ทำเรือที่ 2 ร้านกาแฟกับต้นไม้ บรรยายภาพของร้านร่มรื่นอยู่ท่ามกลางต้นไม้ และดอกไม้ประดับมากมาย ให้นักท่องเที่ยวเลือกน้ำ ขนมที่ดีต่อสุขภาพ และจัดทำในท้องถิ่น เช่น กาแฟผสมน้ำส้ม ชาดอกกุหลาบ ขนมปังปิ้งทาแยมมะยงชิด แยมมะม่วง และให้นักท่องเที่ยวดื่มชมต้นไม้ เลือกกลับบ้านได้ทันละ 1 ต้น และสามารถเลือกซื้อได้ โดยที่เข็ครายการส่งไว้กับไกด์ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

ทำเรือที่ 3 นั่งเรือชมต้นไม้ตามฝั่งคลอง ฟังไกด์บรรยายรายการที่จะเลือกดูและสุขภาพในทำเรือต่อไป เล่นเกมทดสอบสมรรถนะร่างกาย แจกรางวัลการใช้กิจกรรมเชิงสุขภาพ ในทำเรือที่ 3 รีสอร์ทบ้านดินบริการการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติ บ้านดินนั้นเป็นบ้านที่สร้างจากวัตถุดิบจากธรรมชาติ ทำให้ไม่มีสารเคมีตกค้าง รับประทานอาหารเช้าสุขภาพ เช่น ยำดอกไม้ต่าง ๆ เมี่ยงดอกบัว น้ำพริก กับผักสดปลอดสารพิษ และให้เลือกเด็ดผลไม้สด ๆ จากสวน เช่น ฝรั่ง มะม่วง มะยงชิด หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ นักท่องเที่ยวจะได้ตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น และเข้ากิจกรรมเชิงสุขภาพได้ตามที่ชอบหรือตามภาวะสุขภาพของตนเอง เช่น พายเรือ สปานวดตัว นวดเท้า ชีวจักรยาน เดินป่าชมสวนต้นไม้ไทย ปลุกต้นไม้ ดูแลกิจกรรมโดยเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในตำบล ใช้เวลา 2 ชั่วโมง

ทำเรือที่ 4 ขากลับนั่งเรือล่องกลับและรับประทานเบรกบ่าย เวลา 15.00 น. ที่ร้านมนต์รักคลอง 15 เป็นร้านกาแฟและเบเกอรี่สีขาวสไตล์มินิมอล ที่ทำเรือนี้จะได้จับชาสมุนไพร ร้อน ๆ เช่น ชาัญญา กระเทียม มะลิ และได้รับเค้กจากผลไม้ประจำถิ่น เช่น เค้กหน้ามะยงชิด มะม่วง มะตูม และพร้อมทั้งแจกต้นไม้ที่ดูแลสุขภาพที่นักท่องเที่ยวเลือก และสั่งซื้อเพิ่มเติมจำหน่ายของที่ระลึกจากการผลิตของประชาชนในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3. ผลการทดลองการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.0 อายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 32.0 อาชีพค้าขาย ร้อยละ 36.0 และไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกิจกรรมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ร้อยละ 86

พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับด้านท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และทักษะการจัดกิจกรรมการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ระดับความรู้และทักษะการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับสูง

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการใช้โปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ($n = 50$ คน)

ข้อความ	M	S.D	ระดับ
1. รูปแบบกิจกรรมตอบสนองความต้องการของท่าน	3.92	0.695	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เข้าใจง่าย	4.10	0.735	มาก
3. สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำ กิจกรรมมีความเหมาะสม	4.20	0.808	มาก
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.98	0.654	มาก
5. เนื้อหาของกิจกรรม เหมาะกับระดับความรู้ความสามารถของท่าน	4.06	0.767	มาก
6. กิจกรรมส่งเสริมให้ท่านพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร การคิด และการแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15	4.12	0.799	มาก
7. ท่านได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะตามเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15	4.08	0.778	มาก
8. วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหา	4.12	0.773	มาก
9. ท่านมีความสนุกสนานในการทำกิจกรรม	4.02	0.820	มาก
10. ท่านนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15 ได้	4.06	0.740	มาก
ภาพรวม	4.07	0.702	มาก

พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.07$, $SD = 0.70$)

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทสปา การนวดสุขภาพ และการดื่มสมุนไพร เป็นรูปแบบกิจกรรมซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจ

สอดคล้องกับกับแนวโน้มของกระแสการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นภาพกว้างที่มีความต้องการแสวงหาความสงบเงียบของสถานที่ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชน พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทสปาและการนวดสุขภาพ เป็นรูปแบบ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุดอาจเนื่องเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ^{13,15,16}

2. การออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 จังหวัดนครนายก เนื่องจากขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่มีขีดจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทางเรือจะสามารถแก้

ปัญหาการจราจรติดขัด และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วัฒนธรรมวิถีคลองหมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับคลอง 15 สวยงาม ด้วยดอกไม้ต้นไม้นิยมนำมาตกแต่งเส้นทางโดยเลือกจัดโปรแกรม แบบวันเดียว¹⁷ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านริมคลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่ชื่นชอบการนั่งเรือชม วิถีทัศน์ริมคลองผิวน้ำ ภูมิทัศน์สวนมะพร้าว หิ้งห้อย พืชพันธุ์ ไม้ประดับ บ้านทรงไทยโบราณ ภาคกลาง กลุ่มเบญจรงค์บางช้าง การทอดกฐินทางเรือ หลีกเลี้ยงการใช้รถที่มีการจราจรที่ติดบนท้องถนนทั่วไป และในเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละท่าเรือมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับสุขภาพของนักท่องเที่ยว เช่น อาหารผักสดปลอดสารพิษ ผลไม้สด ๆ จากสวน ส่วนกิจกรรมเชิงสุขภาพได้ตามที่ ชอบ หรือตามภาวะสุขภาพของตนเอง เช่น พายเรือ สปันวด ตัว เดินป่าชมสวนต้นไม้ไทย จัดโดยประชาชนในพื้นที่สอดคล้องกับงานวิจัย การพัฒนารูปแบบการปรับเปลี่ยนการดูแลสุขภาพ วิถีพุทธของผู้สูงอายุจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีกิจกรรมการดูแลสุขภาพ คือ อาหารสุขภาพ ออกกำลังกายสร้างสุขภาพ อาจเนื่องมาจากบริโภคอาหารในกระแสปัจจุบันเป็นการบริโภคเพื่อรักษาสุขภาพของผู้บริโภค¹⁸

3. หลังการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาการจัด แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในพื้นที่หมู่บ้านไม้ดอกไม้ประดับ คลอง 15 ทั้งด้านความรู้ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และด้านทักษะการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากขั้นตอนออกแบบโปรแกรมใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบกิจการริมคลอง 15 จากการสนทนากลุ่มจึงได้โปรแกรมที่เหมาะสมและเป็นไปตามต้องการของผู้ใช้งานจริง ซึ่งเป็นผลดีและเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่น สอดคล้องกับการใช้การ สนทนากลุ่ม ค้นหาอัตลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมาพัฒนารูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตำบลนางแล จังหวัดเชียงราย¹³

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้อยกว่าข้ออื่น ดังนั้น จึงควรสร้างความเข้าใจและให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่อง ดังกล่าว ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมและนำเสนอต้นแบบ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับการทำ ธุรกิจด้านสุขภาพในระยะต่อไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาวิธีการอบรมการจัดโปรแกรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในรูปแบบของการจัดการโดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้พัฒนากิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชนต่อไป

References

1. Yeung, Ophelia, Johnston, Katherine, & Callender, Tonia. Global wellness tourism economy. Miami, FL: The Global Wellness Institute (GWI); 2018.
2. Lertsiri S., Tongdeelt P. Factors affecting decision making in ornamental plant purchasing of consumer in ornamental plant village, Khong 15 Nakhonnayok Province. Agricultural Science Journal. 2011; 42(2): 617-20. (in Thai)
3. KongKeaw S., Lertpanich K., Aranyavalai V. & Popan. A. Need of media for Public Relation in Agricultural-Tourism at Flower Ornamental Plant Village, Khlong 15, Ongkharak District, Nakhon Nayok Province. King Mongkut's Agricultural Journal. 2018, 36 (1): 12-20. (in Thai)
4. Peeraschaik I., Sangpikul A. Tourist experiences of health tourism at natural hot springs affecting Thai tourists' satisfaction in Thong Pha Phoom, Karnchanaburi Ptovince. Journal of Karnchanaburi Rajabhat University. 2021; 10(2): 223-34. (in Thai)
5. Chanatup S., NRaksayot N., Phudphuek N. Health Tourism Management: A Case Study of Thasathon Hot Spring Sub-district, Phunphin District, Surat Thani Province. Journal of Management Sciences. 2021; 8 (1): 61-80. (in Thai)

6. Ministry of Tourism and Sports. National Tourism Development Plan 2017-2021. Bangkok. Ministry of Tourism and Sports; 2017. (in Thai)
7. Phothiprueksanan N. Research methodology. principles and concepts Techniques for writing a research report. Bangkok. Extra Net, Co., Ltd; 2019. (in Thai)
8. Graneheim, U. H. & Lundman, B. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurseeducation today. 2004; 24(2): 105-12.
9. Urwongse K. Focus Group Discussion: Effective Qualitative Data Collection Technique. STOU Education Journal 2019; 12(1): 17-30. (in Thai)
10. Choosrichom A., Srirat P. & Saejen N. A Study of Potential Health Promotion Tourism: A Case Study at Hot Springs Parks, Wanghin Sub-District, Bang Khan District, Nakhon Si Thammarat Province, Thailand. Silpakorn University Journal. 2015; 35(3): 91-114. (in Thai)
11. Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A-G. Statistical power analyses using G*Power 3. 1 : Tests for correlation and regression analyses. 2009, Behavior Research Methods, 41; 1149-60.
12. Kammanid S. Health Tourism Management Model: A Case Study of Muang District Mae Hong Son Province. Chiang Mai, Chiang Mai Rajabhat University; 2018. (in Thai)
13. Urwongse K. Focus Group Discussion: Effective Qualitative Data Collection Technique. STOU Education Journal. 2019; 12(1): 17-30. (in Thai)
14. Malterud, K., Siersma, V. D., & Guassora, A. D. Sample size in qualitative interview studies: guided by information power. Qualitative Health Research. 2016, 26(13); 1753-60
15. Wongpratum N. & Phumvitchuvet D. The Health Tourism Management Model for Community Based on the King's Philosophy. Journal of Arts Management 2021, 5(2); 299-311. (in Thai)
16. Chanatup S , Raksayot N. & Nongluck Phudphuek. Health Tourism Management: A Case Study of Thasathon Hot Spring Sub-district, Phunphin District, Surat Thani Province. Journal of Management Sciences. 2021, 8(1); 61-80. (in Thai)
17. Pattarapothiwong K., Punyawutpreeda P., & Supabhato P. Health care tourism Promotion through the local wisdom of yai cha community sampran district, Nakhonpathom province. Journal of MCU Buddhapanya Review. 2021; 6(2): 145-55. (in Thai)
18. Vichean U., Sornjaeng U. & Boonrasri J. Development of the Modification Model of Buddhist Health Care for the Elderly Chachoengsao Province. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2022; 23(3): 80-8. (in Thai)